IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Łączności z Polakami za Granicą (nr 14)**
z dnia 26 listopada 2020 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Łączności z Polakami za Granicą (nr 14)

26 listopada 2020 r.

Komisja Łączności z Polakami za Granicą, obradująca pod przewodnictwem posła **Roberta Tyszkiewicza (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie projektu dezyderatu w sprawie wsparcia szkolnictwa polonijnego;

– rozpatrzenie informacji na temat aktualnego stanu realizacji ustawy z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka;

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Bartosz Grodecki** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, **Jan Badowski** dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, **Sławomir Kowalski** dyrektor oraz **Zbigniew Ciosek** zastępca dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marcin Chorzewski** i **Leszek Jasiński** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji Łączności z Polakami za Granicą w dniu 26 listopada. Ze względów technicznych rozpoczynamy nieco później, ale jestem przekonany, że sprawnie przeprowadzimy to, co dzisiaj mamy w planie.

Informuję, że posiedzenie zostało zwołane przez marszałka Sejmu na podstawie stosownych artykułów regulaminu Sejmu, po zasięgnięciu opinii przewodniczącego Komisji. Prowadzone jest z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

Porządek dzisiejszego posiedzenia obejmuje dwa punkty. W punkcie pierwszym – rozpatrzenie projektu dezyderatu Komisji w sprawie wsparcia szkolnictwa polonijnego. W punkcie drugim – rozpatrzenie informacji na temat aktualnego stanu realizacji ustawy o Karcie Polaka. Przedstawiają informacje w tej sprawie minister spraw wewnętrznych i administracji oraz minister spraw zagranicznych. W punkcie trzecim – sprawy bieżące.

Chciałem bardzo serdecznie powitać państwa posłów obecnych na sali i obecnych zdalnie. Chciałem bardzo serdecznie powitać pana Bartosza Grodeckiego, podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, obecnego zdalnie. Witam panie ministrze. Chciałem powitać obecnych pana ministra Szymona Szynkowskiego vel Sęka, sekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, pana Sławomira Kowalskiego, dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz pana Zbigniewa Cioska, zastępcę dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Chciałem również powitać pana Jana Badowskiego, dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Pragnę poinformować… teraz garść wiadomości dotyczących zdalnego posiedzenia, dla porządku muszę je przedstawić. Informuję, że głosowania w trakcie zdalnego posiedzenia Komisji mogą odbywać się na dwa sposoby. Posłowie na posiedzeniu głosują za pomocą legitymacji poselskich, natomiast posłowie uczestniczący w posiedzeniu

zdalnie za pomocą aplikacji zainstalowanej na iPadach, którzy chcą zabrać głos. Informują o tym zamiarze, wysyłając mail na stosowny adres Komisji. Szczegóły skorzystania z programu do wideokonferencji zostały przesłane drogą mailową wszystkim posłom. W przypadku jakichkolwiek problemów technicznych proszę kontaktować się z infoliniami, do których numery zostały państwu podane na mailu. Transmisję z obrad Komisji można oglądać także na stronie internetowej Sejmu.

Tradycyjnie w tej formule hybrydowej rozpoczniemy od sprawdzenia kworum. Bardzo proszę państwa posłów o naciśnięcie jakiegokolwiek przycisku w celu potwierdzenia obecności.

Dziękuję bardzo, w posiedzeniu bierze udział 33 posłów. Stwierdzam kworum.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Punkt pierwszy – rozpatrzenie projektu dezyderatu w sprawie wsparcia szkolnictwa polonijnego. Zgodnie z art. 159 regulaminu Sejmu dezyderat zawiera postulaty Komisji w określonych sprawach i może być skierowany do Rady Ministrów lub poszczególnych jej członków. Projekt dezyderatu został przygotowany i zaakceptowany w gronie prezydium, za co chciałem serdecznie podziękować i będę prosił o to, abyśmy jednogłośnie poparli ten projekt. Został przygotowany w duchu współpracy i pełnej kooperacji po ostatniej Komisji, która, uważam przyniosła nam wiele bardzo znaczących informacji i pokazała wiele ważnych problemów. Stąd na poprzedniej Komisji, jak państwo pamiętają, postanowiliśmy przedstawić dezyderat w imieniu naszej Komisji. Tak też się stało. Chciałem podziękować sekretariatowi Komisji i członkom prezydium za pracę nad treścią tego dezyderatu. Pozwolicie państwo, że teraz go odczytam, a później poproszę o to, by Komisja zechciała wyrazić swoją opinię w formie głosowania.

„Dezyderat nr 1 Komisji Łączności z Polakami za Granicą do Prezesa Rady Ministrów oraz do Ministra Edukacji Narodowej i Nauki w sprawie wsparcia nauczania języka polskiego za granicą, uchwalony na posiedzeniu w 26 listopada 2020 r.

Komisja Łączności z Polakami za granicą po wysłuchaniu informacji Ministra Edukacji Narodowej i Nauki na temat bieżącej sytuacji szkolnictwa polonijnego oraz przeprowadzeniu dyskusji z udziałem przedstawicieli szkół polonijnych wyraża zaniepokojenie problemami dotykającymi oświatę polską za granicą spowodowanymi skutkami pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2. W obliczu nadzwyczajnej sytuacji, z jaką zmagają się polonijne placówki oświatowe, Komisja apeluje do Prezesa Rady Ministrów i Ministra Edukacji Narodowej i Nauki o pilne podjęcie następujących skoordynowanych działań, zapobiegających pogorszeniu się sytuacji szkolnictwa polonijnego:

– stworzenia tarczy antykryzysowej dla szkolnictwa polonijnego, będącej pakietem rozwiązań prawnych umożliwiających dodatkowe szczególne wsparcie dla szkół polskich i szkół organizacji polonijnych, realizujących nauczanie języka polskiego za granicą;

– zwiększenia w roku 2021 ilości środków finansowych zaplanowanych w budżetach Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej i Nauki przeznaczonych na wsparcie edukacji polonijnej;

– priorytetowego traktowania działań w zakresie zapewnienia warunków do nauki języka polskiego na Białorusi, ograniczanych przez bieżącą sytuację polityczną w tym kraju oraz stosunek jego władz do członków mniejszości polskiej na Białorusi.

Komisja Łączności z Polakami za Granicą postuluje o skoordynowanie działania Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Ministerstwo Edukacji Narodowej, które istotnie wesprą bieżącą działalność szkolnictwa polonijnego, pomagając w przezwyciężeniu powstałych trudności zagrażających jego dalszemu funkcjonowaniu, a tym samym przyczynią się do podtrzymania poczucia tożsamości narodowej wśród Polonii i Polaków żyjących za granicą”.

Dezyderat o takiej treści chciałbym poddać pod głosowanie.

Pani poseł Fabisiak chciała zabrać głos. Bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Panie przewodniczący, nie tylko zgłosiłam propozycję dezyderatu, ale dezyderat taki przygotowałam i przedstawiłam panu przewodniczącemu. Różnica między tymi dwoma

dezyderatami zawarta jest głównie w diagnozie. Diagnoza, którą za chwilę przeczytam, unaocznia tak wielkie potrzeby stworzenia owej tarczy kryzysowej, ale to nie tylko.

W dezyderacie, który przesłałam istniał punkt o uproszczeniu wniosków procedur dla bieżącej pomocy finansowej. Ten punkt jest niezmiernie ważny, bo co prawda w dezyderacie znajdujemy zdanie, że w obliczu nadzwyczajnej sytuacji, z jaką zmagają się polonijne placówki oświatowe, należy podjąć te działania. To bardzo dobre. Natomiast bezwzględną jest rzeczą uświadomienie dramatyzmu sytuacji. Jeśli jest taki dramatyzm, czego tutaj nie ma, i o co będę wnioskowała, abyśmy jednak rozszerzyli o tę część, to wówczas jest bardzo ważny ostatni punkt, który był przedstawiony przeze mnie w dezyderacie, o czym zresztą mówił, przypomnę, pan dyrektor Badowski, że jeśli szkoła ma wielki problem, to ma przysłać maila. Jednak mail jest czymś nieokreślonym. Natomiast, jeśli będzie wniosek, uproszczony wniosek, że tej szkole grozi upadek i że należy jej pomóc, to wówczas będzie jakaś komórka czy jakaś osoba, która się będzie zajmowała… Myślę, że to jest, panowie, dość ważne, będę prosiła panów posłów o posłuchanie, to nie będzie długa kwestia. To wówczas będzie ktoś, kto się będzie na bieżąco zajmował. Przecież nam chodzi o to, żeby problem rozwiązać.

Zatem pozwólcie państwo, są cztery punkty, które odczytam, że do najważniejszych problemów – tych właśnie niezmiernie istotnych, które są tu zamknięte w jednym punkcie, co należy: zamykanie polonijnych szkół społecznych, niewydolnych finansowo z powodu obostrzeń i restrykcji epidemicznych; punkt drugi – dramatyczny spadek liczebności uczniów w szkołach polskich każdego typu, od 30 aż do 50%. Proszę państwa, to nie są moje sugestie czy domniemania, to są wnioski uczestniczących, właściwie całego szkolnictwa polonijnego, dlatego zamykam to stwierdzeniem od 30 do 50%. Punkt trzeci – trudności finansowe w utrzymaniu pomieszczeń szkoły w związku z malejącą liczbą uczniów. Punkt czwarty – dodatkowe, znaczne obciążenia finansowe wynikające z konieczności dezynfekcji osobistej uczniów i pomieszczeń szkolnych, i wreszcie, trudności w utrzymaniu wykwalifikowanych nauczycieli, dla których często brakuje środków finansowych.

Dlaczego ja się upieram. Uważam, że ta diagnoza jest niezmiernie ważna dla dezyderatu z prostego powodu. Pewne problemy można rozwiązać dość prosto, bo np. jest wniosek o niewielką sumę na środki dezynfekujące, a dla szkoły może to być ratunek. Jest to takie *emergency*, takie pogotowie, które powinno istnieć, jako jeden z elementów owej tarczy kryzysowej.

Zatem wnioskuję o dwie rzeczy. Pierwsze, o rozszerzenie dezyderatu o diagnozę, bez której, w moim odczuciu… My uczestniczyliśmy w 2,5-godzinnej dyskusji z nauczycielami, nie wszystkie osoby, które będą realizatorami dezyderatu, uczestniczyły w niej. Wydaje mi się, że te zapisy są ważne, ale jeszcze ważniejsze jest zawarcie, rozszerzenie w dezyderacie tego punktu, to znaczy rozszerzenie dezyderatu o punkt konkretny, jak gdyby apel o uproszczone wprowadzenie takich uproszczonych wniosków i procedur dla bieżącej pomocy. Wydaje mi się to absolutnie niezbędne. W moim odczuciu takie były wnioski osób uczestniczących. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję, pani poseł. Po pierwsze, chciałbym podziękować za ten głos, bo sądzę, że warto, aby przypomnieć te argumenty, które legły u podstaw przyjęcia przez nas dezyderatu. Natomiast chciałbym zwrócić uwagę pani poseł na fakt, iż w formie ogólnej, która jest przyjęta dla tej formy wypowiedzi, jaką jest dezyderat, de facto wszystkie postulaty, o których pani poseł mówiła, są zawarte. Mówimy o nadzwyczajnej sytuacji zagrażającej istnieniu szkolnictwa, czyli jest element podkreślający diagnozę. Mówimy o szczególnych rozwiązaniach prawnych umożliwiających dodatkowe szczególne wsparcie dla szkół polskich organizacji polonijnych.

Jednak bardzo serdecznie panią poseł prosiłbym, dziękując za tę wypowiedź, bo ona pozostanie w protokole naszego posiedzenia, żebyśmy najpierw przegłosowali, bo do tego jestem, jako przewodniczący zobowiązany, żeby najpierw poddać pod głosowanie konsensualny projekt ustalony przez prezydium. Jeżeli ten projekt nie uzyska większości głosów na Komisji, wówczas oczywiście powtórzę dyskusję i będziemy procedowali.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Jeszcze jedno, jeśli można?

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Bardzo serdecznie prosiłbym, aby poprzeć to ustalenie, bo jest dla mnie szczególnie istotne, i to jest także moja osobista prośba, abyśmy projekt dezyderatu w sprawie tej szczególnej, dramatycznej sytuacji szkolnictwa polskiego za granicą przyjęli ponad podziałali i przyjęli zgodnie jako cała Komisja. Bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Również zależy mi na tym bardzo, żeby to było zgodnie przedstawione stanowisko, wówczas z pewnością ma większą moc. Natomiast proszę jeszcze uprzejme prezydium o rozważenie, czy jednak przy tej ogólności, tak Ministerstwo Spraw Zagranicznych, jak i kancelaria premiera ma wiele zadań, czy je wskazać, o tą jedną rzecz prosimy. Proszę o uproszczone wnioski i procedury wtedy, kiedy są sytuacje szczególne. Przy tych ogólnych zapisach możemy się… Oczywiście ten dezyderat będzie miał swój czas na realizację i będziemy pytali. Drodzy państwo, jeśli za jakiś czas się okaże, że naprawdę nie było konkretów i te szkoły padały, nie chciałabym – bo to nieładnie brzmi, jak się wypomina – mówić na zasadzie mentora, a co, widzicie państwo…. To, że ktoś może nie tylko wysłać do pana Badowskiego, za co mu jestem bardzo wdzięczna, bo to rzadko się zdarza, żeby dyrektor mówił: Tu jest mój mail, piszcie państwo, ja wam pomogę. Jednak do tego musi być konkret i o ten konkret proszę. Tylko o to. Pomińmy sobie…

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Pani poseł, mam taką propozycję, powtórzę tę propozycję, bo do niej jestem zobowiązany, abyśmy najpierw przegłosowali projekt przygotowany przez prezydium Komisji. Natomiast chcę również panią poseł poinformować, że spodziewamy się jako Komisja i z pewnością otrzymamy odpowiedź na nasz dezyderat.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Tak, to jest obowiązek.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

W związku z tym proponowałbym, aby o konkretach rozmawiać po uzyskaniu odpowiedzi udzielonej przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Mówię o konkretach, w sensie już o szczegółowych rozwiązaniach. Proponowałbym, abyśmy rozmawiali w odpowiedzi na to, co otrzymamy z kolei w odpowiedzi na nasz dezyderat ze strony rządowej.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Panie przewodniczący, dezyderat to jest najmniej miesiąc. W ciągu miesiąca powinna być odpowiedź. Czy nie obawia się pan, że ten miesiąc to jest za długo, żeby nie podjąć żadnej decyzji i że to może skutkować dalszym pomniejszaniem tej liczby szkół? Tylko tego się boję i tylko o tym myślę.

Od razu mówię i deklaruję, będę za przegłosowaniem tego dezyderatu. Natomiast mówię to także dzisiaj, jeśli nie będą konkretne działania dla tych szkół, które upadają, to wydaje mi się, że wszystkim nam będzie potem wstyd. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję, pani poseł. Chcę panią poseł zapewnić, że nieczęsto zdarza się, bo komisje przyjmowały dezyderaty do rządu i to konsensualnie, ponad podziałami, więc sądzę, że to jest ważny dokument, który zostanie poważnie potraktowany przez jego adresatów, czyli przez prezesa Rady Ministrów i ministra edukacji narodowej i nauki. Oczywiście liczymy na podjęcie konkretnych działań. Uważam, że im bardziej będziemy w tej sprawie jednogłośni i jednomyślni, tym większe są szanse na podjęcie przez rząd pilnych i szybkich działań, o które w tym dezyderacie wnosimy. Bardzo dziękuję za deklarację poparcia tego dezyderatu.

Pani przewodnicząca Burzyńska.

Poseł Lidia Burzyńska (PiS):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, pani poseł tutaj cały czas, że tak powiem, rozkminia, jeżeli chodzi o pojęcie przyjęcia dzisiejszego dezyderatu. Dzisiejszy dezyderat jest to stanowisko, tak jak pan przewodniczący był łaskaw kilkakrotnie podkreślić, stanowisko bez podziału, ponieważ szkolnictwo polonijne powinno nas nie różnić, a łączyć. Ponieważ edukacja, nauczanie języka polskiego, polskiej kultury, polskiej tradycji poza granicami to jest to, co powinno być dla nas bardzo ważne i istotne. Dezyderat to jest nic innego jak rodzaj aktu prawnego, który zawiera oficjalne postulaty, więc nie może być tutaj, szanowna pani poseł, uszczegółowienie na konkretną placówkę, na konkretne potrzeby, ponieważ to jest uszczegółowienie.

Pani była na ostatnim posiedzeniu Komisji, ja również, i bez wątpienia mogliśmy zauważyć po wystąpieniach poszczególnych osób czy prezesów organizacji z Zachodu i ze Wschodu, że są różne problemy. Przykładem tutaj, przytoczę, jest chociażby Białoruś. Uważam, że przyjęty przez prezydium ten dezyderat, ta propozycja zawiera wszelkie informacje niezbędne do tego, aby zarówno Ministerstwo Edukacji Narodowej, które co najmniej, jak ja jestem drugą kadencję i drugą kadencję pracuję w tej Komisji, pochyla się właśnie nad tym, aby to szkolnictwo języka polskiego poza granicami było nader ważne. Tutaj jak najbardziej przychylam się do stanowiska pana przewodniczącego, abyśmy zaproponowany dezyderat przyjęli w takiej formie, w jakiej jest. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję. Pani poseł, proponowałbym, żebyśmy nie prowadzili polemik, ponieważ naprawdę ważny dokument czeka. Bardzo serdecznie bym prosił…

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Panie przewodniczący, jednak muszę…

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dobrze, bardzo proszę, ale serdecznie prosiłbym o krótką wypowiedź.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Na pewno będzie krótka. Dziękuję bardzo. Chodzi tylko o pewną poetykę i formułę dezyderatu, ona może być bardzo ogólna lub bardzo szczegółowa. Nie chcę mówić jak wiele dezyderatów przygotowywałam, ale nawet w tej Komisji też kilka, przez te lata, kiedy pracowałam, i doprawdy nie ma określonej formuły dezyderatu. Stąd do pani poseł, to, że się zawiera, że można, że jest sposób reagowania w szczególnej i niezwykłej sytuacji, że się mówi o wniosku, to nie jest niczym innym jak chęcią upraktycznienia tego i poprawy.

Jeśli państwo uważacie, że tak jest lepiej, oczywiście, tak jak już złożyłam deklarację, będę głosowała za. Natomiast będziemy się przyglądali jakby wyglądała realizacja za jakiś czas, znaczy za czas dokładny, taki, jaki mamy na odpowiedź na dezyderat. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję. Pani poseł, są różne formy pisania dezyderatów, ale najlepsze dezyderaty to są takie, które łączą i są przyjmowane wspólnie. Uważam, że to jest najsilniejsze. Zatem przystępujemy do głosowania. Bardzo proszę państwa posłów o przygotowanie się do głosowania.

Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem projektu dezyderatu w zaproponowanym brzmieniu przez prezydium Komisji Łączności z Polakami za Granicą, proszę nacisnąć stosowny przycisk. Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Szanowni państwo, jest mi bardzo miło poinformować, że w głosowaniu wzięło udział 32 posłów i wszystkich 32 posłów głosowało za przyjęciem dezyderatu.

Chciałem w imieniu prezydium bardzo gorąco państwu za tę jednomyślność podziękować i zapewnić, że będziemy jako prezydium też śledzić dalsze losy naszego dezyderatu i oczekiwać działań podjętych przez rząd. Dziękuję bardzo.

Przechodzimy do realizacji punktu drugiego porządku dziennego – rozpatrzenie informacji na temat aktualnego stanu realizacji ustawy z dnia 7 września 2007 r. o Kar-

cie Polaka. Przedstawiają: minister spraw wewnętrznych i administracji oraz minister spraw zagranicznych.

Bardzo proszę o zabranie głosu pana ministra Bartosza Grodeckiego. Bardzo proszę, panie ministrze.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Bartosz Grodecki:

Bardzo dziękuję. Szanowna pani przewodnicząca, szanowni panowie przewodniczący, szanowne pani i panowie posłowie, w części realizacji ustawy o Karcie Polaka, którą nadzoruje i zajmuje się MSWiA, to jest ta część, do której należy obsługa realizacji wypłaty środków finansowych zawartych w rezerwie celowej budżetu państwa. W 2019 r. zgodnie z informacją przekazaną również Komisji rezerwa celowa opiewa na kwotę 55 mln zł. Wysokość świadczenia pieniężnego jest ustalana w relacji do minimalnego wynagrodzenia za pracę, w 2019 r. wynosiła ona 7425 zł na wnioskodawcę, taka sama kwota była przyznawana małżonkowi wnioskodawcy i połowa tej kwoty, czyli w 2019 r. 3712 zł i 50 gr na każde małoletnie dziecko.

W 2019 r. do urzędów wojewódzkich wpłynęło 6842 pierwszych wniosków o przyznanie świadczenia pieniężnego dla posiadaczy Karty Polaka, obejmujące łącznie 9219 osób oraz 684 kolejne wnioski. Różnice pomiędzy pierwszym a kolejnym wnioskiem pozwolę sobie wyjaśnić na koniec prezentacji.

Jeśli chodzi o rok 2020, zdaje się, że tutaj w materiale, który został przekazany, nastąpiła pomyłka pisarska, kwota w rezerwie celowej jest niższa – to nie jest 55 mln zł, a 50 mln i 500 tys. zł. Maksymalne świadczenie jest przyznawane również na 9 miesięcy, co wynika z ustawy. W 2020 r. jest troszkę większy, bo wynosiło 8580 zł na wnioskodawcę, tyle samo na małżonka i oczywiście połowa tej kwoty, czyli 4290 zł na każde małoletnie dziecko. Na okres do 31 października, bo taki jest ten okres przyjmowania tych wniosków w każdym roku budżetowym, wpłynęło 4500 wniosków. Uruchomiono z rezerwy celowej 50 204 350 zł. 295 650 zł nie zostały jeszcze rozdysponowane. Na dzisiaj wydatkowano około połowę tej kwoty, czyli 23 542 600 zł.

Szanowni państwo, na czym polega różnica pomiędzy pierwszym wnioskiem a tym wnioskiem wtórnym. Jak wspomniałem na początku, to świadczenie jest przyznawane na 9 miesięcy, w ratach. Oczywistym jest, że decyzja jest wydawana przez wojewodę i zobowiązanie starosty powiatowego jest do wypłaty takiego świadczenia, to następuje po pierwszym kwartale tak de facto, to te 9 miesięcy siłą rzeczy upływa w roku budżetowym i wnioskodawca kolejny wniosek musi złożyć w następnym roku budżetowym. Stąd też przyglądając się całemu procesowi, tutaj nasuwają się dwie rzeczy, jeśli chodzi o skuteczność wydatkowania tych środków. Jest to oczywiście do rozważenia na poziomie legislacyjnym. Pierwszy to jest taki, że być może warto rozważyć, żeby osoby, które są uprawnione do złożenia takiego wniosku, już posiadały kartę stałego pobytu w Polsce. Teraz wystarczy złożyć wniosek i niezależnie od decyzji podjętej przez wojewodę, zazwyczaj są to decyzje pozytywne, ale czasem bywa, że te decyzje są negatywne, to i tak to świadczenie jest wypłacane.

Druga rzecz jest taka, że w całym procesie administracyjnym, kiedy wnioskodawca składa wniosek, wydawana jest decyzja, która też trwa, bo tych wniosków jest sporo. Później jest przekazywane zapotrzebowanie do MSWiA na wypłacanie środków, potem te środki są przekazywane do starostwa powiatowego, to konsumuje czas. W tym czasie osoby, które posiadają Kartę Polaka, bardzo często zmieniają adres zamieszkania, nie informują urzędu o tym i trzeba do tych osób dotrzeć. Dlatego być może warto jest rozważyć właśnie pierwszy postulat, czyli udostępnienie możliwości składania wniosków dla osób, które już posiadają kartę stałego pobytu, czyli już wiemy, że na pewno mają tytuł do osiedlania się w Polsce.

Trzecia rzecz jest taka, że być może nie jest zasadnym, żeby wypłacać to przez 9 miesięcy w 9 ratach, czyli np. w jednej czy w dwóch transzach. Oczywiście do tego wymagana jest zmiana legislacyjna, na poziomie naszego Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji uznajemy, że byłaby ona zasadna. Natomiast jest to do rozważenia i do ewentualnych dalszych prac legislacyjnych.

Natomiast, jeśli chodzi o wydatkowanie tych funduszy, to wygląda tak – to też trzeba jasno powiedzieć, bo to wynika z tych liczb – że ten budżet nie jest w pełni wykorzystywany, czasem są te środki przesuwane na inne cele. Głównie, jeśli chodzi o środki, które zostają z tej rezerwy celowej na Kartę Polaka, są przekazywane na inne zadania realizowane przez Departament Obywatelstwa i Repatriacji, czyli na repatriację.

Zdaje się, że to wszystko, jeśli chodzi o tę część, którą obsługuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Jeśli są jakieś pytania, to chętnie na nie odpowiem. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję. Zanim przejdziemy do pytań, chciałem zapytać, czy ze strony Ministerstwa Spraw Zagranicznych również możemy liczyć na informację. Kto z panów? Pan dyrektor Kowalski.

Dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych Sławomir Kowalski:

Szanowny panie przewodniczący, chciałem przeprosić w imieniu pana ministra Szymona Szynkowskiego vel Sęka, który jest na posiedzeniu Komitetu Zarządzania Kryzysowego i niestety nie mógł dzisiaj być, więc prosił nas o przedstawienie sytuacji.

Jeżeli pan przewodniczący pozwoli, chciałbym oddać głos panu dyrektorowi Cioskowi, mojemu koledze z departamentu, który bezpośrednio nadzoruje sprawy dotyczące Karty Polaka i przedstawi nam tę informację. Dobrze?

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor departamentu MSZ Sławomir Kowalski:

Dziękuję, to przekazuję głos panu dyrektorowi Cioskowi.

Zastępca dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych Zbigniew Ciosek:

Panie przewodniczący…

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Nie słyszymy pana dyrektora.

Zastępca dyrektora departamentu MSZ Zbigniew Ciosek:

Szanowny panie przewodniczący, czy teraz mnie słychać?

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Tak, słychać, bardzo proszę.

Zastępca dyrektora departamentu MSZ Zbigniew Ciosek:

Dziękuję. Rok 2019 przyniósł dużą zmianę w realizacji ustawy o Karcie Polaka, ponieważ od lipca 2019 r. ustawa została rozszerzona podmiotowo na obywateli całego świata. Nowe przepisy nie spowodowały, jak na razie, znaczącego zwiększenia liczby wniosków, ponieważ jak dotychczas od momentu wejścia w życie nowych przepisów w lipcu zeszłego roku do 31 października roku bieżącego w państwach nowo objętych działaniem ustawy, a zatem we wszystkich państwach świata, poza państwami byłego Związku Sowieckiego, złożono około 700 wniosków o przyznanie Karty Polaka. Najwięcej wniosków, bo prawie 500 zostało złożonych na terenie Republiki Czeskiej na Zaolziu. Kolejnym państwem, jeśli chodzi o liczbę wniosków, była Brazylia, Izrael i Liban. Jednak liczby wniosków w tych krajach nie były duże.

Dla placówek dyplomatyczno-konsularnych na świecie zmiana przepisów spowodowała konieczność przeszkolenia konsulów na całym świecie z zakresu realizowania tej ustawy, a także wprowadzenia pewnych zmian informatycznych. Najważniejsze, co nasi konsulowie od tamtego czasu robią, to informowanie środowisk polonijnych o nowych możliwościach. Sytuacja Polaków pozostałych w tych nowych państwach, jest częstokroć zupełnie odmienna. Przykładowo Polonia brazylijska, na którą bardzo liczymy, że tam nastąpi zwiększenie zainteresowania otrzymaniem Karty Polaka, to Polonia pochodząca z XIX wieku, z początku XX wieku, i ta Polonia nie posiada dokumentów takich jak

Polacy mieszkający na Wschodzie, ponieważ w krajach tych narodowość nie była wpisywana do dokumentów, w odróżnieniu od państw byłego Związku Sowieckiego. Zatem nasz departament obserwuje od roku, ponad roku wdrażanie tych przepisów i prawdopodobnie będzie wnioskował o pewne zmiany, jeśli chodzi o legislację, tak aby ułatwić Polakom w tych krajach uzyskiwanie Karty Polaka.

Jeżeli chodzi o statystykę, to trzeba powiedzieć, że liczba wniosków utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. W zeszłym roku przyjęto łącznie ponad 30 tys. wniosków o przyznanie i przedłużenie Karty Polaka. Rok 2019 był drugim z kolei rokiem, kiedy duże znaczenie statystyczne mają wnioski o przedłużenie Karty Polaka. Ma to związek oczywiście z tym, że minęło 10 lat od wydania pierwszych Kart Polaka. Nastąpiło to w połowie 2018 r. i od tego czasu sukcesywnie mamy wnioski o odnowienie Karty Polaka, w tej chwili dochodzą one do połowy liczby przyjmowanych wniosków.

Rok 2020 mimo ograniczeń związanych z pandemią, mimo zamknięć placówek dyplomatyczno-konsularnych w wielu krajach, wnioski są przyjmowane wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Wdrożyliśmy też działania, które umożliwiły składanie wniosków o przedłużenie Karty Polaka w sposób nietradycyjny, czyli w sposób korespondencyjny. Również ustawy przyjmowane w ramach walki z pandemią umożliwiły odroczenie terminu złożenia wniosku, bo trzeba pamiętać, że wniosek o przedłużenie Karty Polaka musi wpłynąć we wskazanym w ustawie terminie. Jeżeli to się nie stanie, posiadacz może taką kartę utracić i musi od nowa składać wniosek o Kartę Polaka. Aby tego uniknąć wprowadzono rozwiązania, które odroczyły termin i po zakończeniu ograniczeń pandemicznych te wszystkie osoby będą mogły złożyć wnioski. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Szanowni państwo, otrzymałem informację o tym, że jest problem z transmisją, z dostępem do transmisji. W związku z tym, aby ten problem usunąć, potrzebujemy kilkuminutowej przerwy. Ogłaszam w takim razie 5 minut przerwy w posiedzeniu Komisji.

[Po przerwie]

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Wznawiam posiedzenie Komisji. Mam nadzieję, że problemy techniczne już nie będą nam przeszkadzały.

Dziękuję przedstawicielom rządu za przedstawione informacje.

Otwieram dyskusję. Mam pytanie do państwa posłów, czy są pytania do rządu w sprawie przedstawionych informacji. Czy są zgłoszenia w trybie zdalnym? Miałbym w takim razie tylko krótkie pytanie dotyczące szczególnej sytuacji na Białorusi, o której mówiła podczas ostatniego posiedzenia pani prezes Andżelika Borys, związanego z usunięciem z tego kraju kilkudziesięciu naszych dyplomatów, konsulów, i tym, że Związek Polaków na Białorusi dostrzega w tej chwili problem z obsługą wniosków. Czy w tej sprawie możemy liczyć na podjęcie działań, takich, które pomogłyby naszym rodakom, którzy tradycyjnie bodajże w największym stopniu korzystają z Karty Polaka, czyli Polakom na Białorusi?

Ministerstwo Spraw Zagranicznych, rozumiem. Pan dyrektor, bardzo proszę.

Zastępca dyrektora departamentu MSZ Zbigniew Ciosek:

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, sytuacja na Białorusi oczywiście jest dramatyczna, jeżeli chodzi o liczbę konsulów, którzy tam pozostali. Myślę, że można powiedzieć, że w obecnej sytuacji przy liczbie konsulów, którzy na Białorusi pozostali, nie jest możliwe prowadzenie działalności w obszarze Karty Polaka na dotychczasowym poziomie czy nawet zbliżającym się do dotychczasowego. Ministerstwo Spraw Zagranicznych wydało konsulom, którzy pozostali na Białorusi, wytyczne dotyczące tego, które sprawy muszą być traktowane priorytetowo, które mają być załatwiane w sytuacji, kiedy trzeba dokonywać selekcji tych spraw. Tutaj, jeżeli chodzi o obszar Karty Polaka, wydaliśmy zalecenie, żeby w miarę możliwości wnioski przyjmować, w szczególności wnioski dla tych osób, które potrzebują Karty Polaka, a więc w szczególności studentów udają-

cych się do Polski, osób, którym ważność Karty Polaka się kończy i jest to dla nich bardzo istotne, żeby tę kartę mogli nadal mieć.

Jeżeli chodzi o obszar wizowy, posiadacze Karty Polaka także są traktowani priorytetowo. W miarę możliwości placówki wydają wizy posiadaczom Kart Polaka, a także wydają wizy repatriacyjne, tym osobom, które mogą taką wizę otrzymać.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Jeżeli nie ma pytań ze strony państwa posłów, stwierdzam, że Komisja zapoznała się z informacją rządu na temat aktualnego stanu realizacji ustawy o Karcie Polaka.

Przechodzimy do punktu trzeciego porządku obrad – sprawy bieżące. Czy są zgłoszenia w sprawach bieżących? Pani poseł Fabisiak, bardzo proszę.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Bardzo dziękuję. Szanowni państwo, myślę, że wiele osób, które uczestniczyły w dzisiejszych posiedzeniach Komisji, zetknęło się z nowym, ważnym dla nas problemem – to problem nauczania domowego. Otóż w nowelizowanej ustawie oświatowej mamy wiele zapisów dotyczących tej formy nauczania poza granicami Polski. Była temu poświęcona dzisiaj długa dyskusja także z udziałem osób, które poza granicami Polski prowadzą nauczanie domowe. W dezyderacie, który przedstawiałam, był wskazany fakt, że tylko 10% dzieci i młodzieży polskiej, mieszkającej, żyjącej poza granicami uczestniczy w edukacji przedmiotów ojczystych. Wydaje się, że ta forma – tak przynajmniej wynikało z tej prezentacji osób, które taką formę proponują – może być rozszerzeniem nauki języka i kultury polskiej. Nie jest to łatwe, ale dotychczas było już stosowane. Z wypowiedzi przedstawicieli ministerstw, przede wszystkim ministerstwa nauki wynikało, że to jest nowy kierunek. On nikomu niczego nie zabiera. Szkoły polonijne dalej będą działały, tak jak działają przy wsparciu lub bez niego. Natomiast przy włączeniu ORPEG-u, poprzez który można by realizować ten program, może udałoby się zwiększyć grupę dzieci, które są jak gdyby w systemie polskim, co było podkreślane. Głównym argumentem było to, że dla dzieci, których rodzice mają zamiar wrócić do Polski, to jest w ogóle doskonałe. Poza tym poznają słownictwo, to słownictwo szkolne, jak gdyby są już w jakiejś szkole zaprzyjaźnione z jakąś szkołą i dziećmi tej szkoły. To, co wysłuchałam, wszystkie informacje, jakie dzisiaj były przedstawione przez ministerstwo i przez posłów, dobitnie wskazywały na to, że jest to temat niezmiernie ważny dla naszej Komisji.

Dodam tylko, że po takim, powiedzmy, okresie zmierzchu, bowiem do 2015 r., to nauczanie domowe było finansowane na poziomie jeden do jednego, czyli taka sama suma pieniędzy na dziecko w szkole tradycyjnej, jak i w nauczaniu domowym. W 2016 r. zostało to drastycznie zmniejszone do 0,6%. Teraz na szczęście Ministerstwo Edukacji Narodowej wycofuje się z tamtego stanu i proponuje 0,8.

Powiem tylko, że środki finansowe dla dzieci uczących się poza granicą to było dotychczas 0,15%, a teraz ma być 0,30%. Myślę, że jednak ten temat, panie przewodniczący i szanowni państwo prezydianci, winien stać się przedmiotem naszego zainteresowania. Sądzę, że warto byłoby zaprosić przede wszystkim przedstawiciela ministerstwa nauki i edukacji, bo tak to teraz się zdaje będzie nazywało, czy się nazywa, ale także przedstawicieli organizacji, bo to już są organizacje, które prowadzą nauczanie domowe. A cel byłby jeden i chyba tutaj absolutnie będziemy zgodni. Naturalnie, że nie będzie to nauczanie jakieś ogromne, bo tak jest też w Polsce, to są tylko tysiące dzieci, które się uczą, ale nie tak wielkie. Jednak każde dziecko i każda setka dzieci, która będzie poznawała przedmioty ojczyste, warta jest, jak sądzę, naszego zainteresowania i wsparcia także tej formy. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo, pani poseł. Na pewno prezydium Komisji zajmie się tą informacją.

Czy są jeszcze zgłoszenia w sprawach różnych? Nie słyszę.

Zatem w związku z wyczerpaniem wszystkich punktów porządku dziennego zamykam posiedzenie Komisji. Dziękuję przedstawicielom rządu. Dziękuję państwu posłom. Do widzenia.